TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. rugsėjo 19 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Darbuotojų migrantų socialinė apsauga – Reglamentas (EEB) Nr. 1408/71 – 13 straipsnis – Taikytini teisės aktai – Valstybės narės rezidentai, patenkantys į Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 taikymo sritį – Išmokos pagal senatvės draudimo sistemą ar išmokos šeimai – Gyvenamosios vietos valstybė narė ir darbo vietos valstybė narė – Atsisakymas“

Sujungtose bylose C-95/18 ir C-96/18

dėl 2018 m. vasario 2 d. *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas gavo 2018 m. vasario 9 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų dviejų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

Sociale Verzekeringsbank

prieš

F. van den Berg (C-95/18),

H. D. Giesen (C-95/18),

C. E. Franzen (C-96/18)

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija)

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Vilaras, teisėjai K. Jürimäe (pranešėjas), D. Šváby, S. Rodin ir N. Piçarra,

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. sausio 23 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Sociale Verzekeringsbank*, atstovaujamos H. van der Most ir N. Abdoelbasier,

– F. van den Berg, atstovaujamo E. C. Spiering,

– Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. K. Bulterman, H. S. Gijzen ir L. Noort,

– Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Pavliš ir J. Vláčil,

* Proceso kalba: nyderlandų.

– Švedijos vyriausybės, atstovaujamos A. Falk, C. Meyer-Seitz, H. Shev, L. Zettergren ir A. Alriksson,

– Europos Komisijos, atstovaujamos M. van Beek ir D. Martin,

susipažinęs su 2019 m. kovo 26 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 45 ir 48 straipsnių ir 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 (OL L 28, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 3), su pakeitimais, padarytais 2006 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1992/2006 (OL L 392, 2006, p. 1) (toliau – Reglamentas Nr. 1408/71), 13 ir 17 straipsnių išaiškinimo.

2 Šie prašymai buvo pateikti nagrinėjant *Sociale Verzekeringsbank* (Socialinio draudimo kasa, Nyderlandai) (toliau – SVB) ginčą su F. van den Berg, H. D. Giesen ir C. E. Franzen dėl sprendimų, kuriais SVB sumažino atitinkamai F. van den Berg ir H. D. Giesen skirtą senatvės pensiją ir partneriui mokėtiną priedą bei atsisakė suteikti C. E. Franzen išmokas šeimai.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Reglamento Nr. 1408/71 1, 4–6 ir 8–11 konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„kadangi nacionalinių socialinės apsaugos teisės aktų nuostatų koordinavimas priklauso darbuotojų, kurie yra valstybių narių piliečiai, persikėlimo laisvės pagrindiniams principams ir turėtų padėti kelti jų gyvenimo lygį bei užimtumo sąlygas;

<…>

kadangi būtina atsižvelgti į nacionalinės socialinės apsaugos teisės aktų specifinius bruožus ir parengti tik derinimo sistemą;

kadangi tokiu derinimu būtina Bendrijoje [Sąjungoje] garantuoti vienodą požiūrį pagal skirtingus nacionalinės teisės aktus darbuotojams, gyvenantiems valstybėse narėse ir jų išlaikytiniais bei maitintojo netekusiems asmenims, kurie buvo jų išlaikomi;

kadangi koordinavimo nuostatos turi garantuoti, kad persikeliantys Bendrijoje [Sąjungoje] darbuotojai ir jų išlaikytiniai bei maitintojo netekę asmenys išsaugotų savo teises ir naudotųsi įgytais ir įgyjamais pranašumais;

<…>

kadangi pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir savarankiškai dirbantiems asmenims, judantiems Bendrijoje [Sąjungoje], turėtų būti taikoma tik vienos valstybės narės socialinės apsaugos sistema, kad taikant nacionalinės teisės aktus būtų išvengta sutapimų ir dėl to susiklostančių sudėtingų situacijų;

kadangi atvejai, kai asmeniui tuo pačiu metu taikomi dviejų valstybių narių teisės aktai, kaip išimtis iš bendros taisyklės, turi būti kuo retesni;

kadangi, siekiant garantuoti visų valstybės narės teritorijoje dirbančių darbuotojų vienodą vertinimą, reikia nustatyti, kad pagal bendrą taisyklę jiems taikomi teisės aktai tos valstybės narės, kurios teritorijoje atitinkamas pagal darbo sutartį dirbantis asmuo ar savarankiškai dirbantis asmuo dirba;

kadangi tam tikrose situacijose, pateisinančiose kitokių kriterijų taikymą, galima nesilaikyti šios bendros taisyklės.“

4 Šio reglamento 1 straipsnyje nustatyta:

„Šiame reglamente:

a) pagal darbo sutartį dirbantis asmuo arba savarankiškai dirbantis asmuo atitinkamai reiškia:
   i) bet kurį asmenį, apdraustą privalomu arba neprivalomu nuolatiniu draudimu nuo vieno ar daugiau draudiminių įvykių, kuriuos apima pagal darbo sutartį dirbančių asmenų arba savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos sistemos arba valstybės tarnautojų speciali sistema;
   ii) bet kurį asmenį, apdraustą privalomu draudimu nuo rizikos, kurią apima šiuo reglamentu nustatytos socialinės apsaugos sritys, socialinės apsaugos sistema visiems gyventojams arba visiems dirbantiems gyventojams, jeigu šis asmuo:

      – gali būti pripažintas pagal darbo sutartį ar savarankiškai dirbančiu asmeniu pagal šios sistemos administravimo ar finansavimo būdą

      arba,

      – jeigu tokio kriterijaus nėra, jis yra apdraustas nuo kitos I priede apibrėžtos rizikos remiantis pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims [pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ar savarankiškai dirbantiems asmenims] ar pagal iii punkte nurodytą sistemą privalomu arba neprivalomu nuolatiniu draudimu, arba, jeigu valstybėje narėje tokios sistemos nėra, laikantis I priede nurodyto apibrėžimo;

<…>“

5 Minėto reglamento 2 straipsnio „Asmenys, kuriems taikomas šis reglamentas“ 1 dalyje nustatyta:

„Šis reglamentas taikomas pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ar savarankiškai dirbantiems asmenims ar studentams, kuriems yra taikomi ar buvo taikomi vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktai ir kurie yra vienos iš valstybių narių piliečiai arba asmenys be pilietybės ar pabėgėliai, gyvenantys kurios nors valstybės narės teritorijoje, bei jų šeimos nariams ir maitintojo netekusiems asmenims.“

6 To paties reglamento 4 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Šis reglamentas taikomas visiems teisės aktams, kurie apima šias socialinės apsaugos sritis:

a) ligos ir motinystės išmokas;

b) invalidumo išmokas, įskaitant tas, kurios skirtos darbingumui išsaugoti ar atgauti;

c) senatvės išmokas;

d) išmokas išlaikytiniams;

e) išmokas dėl nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų;

f) išmokas mirties atveju;

g) bedarbio išmokas;

h) išmokas šeimai.“

7 Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinėje dalyje „Taikytinų teisės aktų nustatymas“ esančiame 13 straipsnyje nustatyta:

„1. Laikantis 14c ir 14f straipsnių, asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai. Tokie teisės aktai nustatomi remiantis šios antraštinės dalies nuostatomis.

2. Laikantis 14–17 straipsnių:

a) vienos valstybės narės teritorijoje pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui taikomi tos valstybės teisės aktai, net jeigu jis gyvena kitos valstybės narės teritorijoje arba įmonės, kurioje jis dirba, buveinė juridiškai įregistruota ar veiklos vieta arba jį nusamdęs asmuo yra kitos valstybės narės teritorijoje;

<…>

f) asmeniui, kuriam nustoja galioję valstybės narės teisės aktai, kol bus pradėti taikyti kitos valstybės narės teisės aktai pagal vieno iš aukščiau nurodytų papunkčių [punktų] taisykles arba pagal vieną iš 14–17 straipsniuose nurodytų išimčių ar specialių nuostatų, taikomos valstybės narės, kurios teritorijoje jis gyvena, teisės aktų nuostatos.“

8 Šio reglamento 17 straipsnyje nustatyta:

„Dvi ar daugiau valstybių narių, šių valstybių kompetentingos įstaigos ar valdžios institucijų paskirtos įstaigos bendru susitarimu gali nustatyti 13–16 straipsnių nuostatų išimtis atskiroms asmenų grupėms ar atskiriems asmenims.“

Nyderlandų teisė

AOW

9 1956 m. gegužės 31 d. *Algemene Ouderdomswet* (Bendrasis senatvės draudimo įstatymas, toliau – AOW) (*Stb*. 1956, Nr. 281, toliau – AOW) 2 straipsnyje nustatyta, kad pagal šį įstatymą „rezidentas“ yra asmuo, kuris gyvena Nyderlanduose.

10 Pagal AOW 3 straipsnio 1 dalį asmens gyvenamoji vieta nustatoma pagal konkretaus atvejo aplinkybes.

11 AOW 6 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta, kad pagal šio įstatymo nuostatas apdraustasis – dar nesulaukęs pensinio amžiaus asmuo, kuris yra rezidentas. Šio 6 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad, nukrypstant nuo to paties straipsnio 1 ir 2 dalių, apdraustųjų kategorija gali būti išplėsta ar susiaurinta administraciniu teisės aktu.

12 1998 m. balandžio 29 d. įstatymu (*Stb.*, Nr. 267, 1998) atgaline data nuo 1989 m. sausio 1 d. į AOW buvo įtrauktas 6a straipsnis, pagal kurį:

„Prireikus nukrypstant nuo AOW 6 straipsnio ir juo grindžiamų nuostatų,

a) apdraustu asmeniu laikomas asmuo, kurio draudimas pagal šį įstatymą atsiranda dėl tarptautinės organizacijos sutarties ar sprendimo nuostatų taikymo;

b) neapdraustu asmeniu laikomas asmuo, kuriam dėl tarptautinės organizacijos sutarties ar sprendimo nuostatų taikomi kitos valstybės teisės aktai.“

13 AOW 13 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta, kad pensijos suma sumažinama 2 % už kiekvienus kalendorinius metus, kuriais pensijos gavėjas laikotarpiu nuo 15 iki 65 metų amžiaus nebuvo apdraustas.

14 AOW 13 straipsnio 2 dalies a punkte numatyta, kad bruto priedas sumažinamas 2 % už kiekvienus kalendorinius metus, kuriais pensijos gavėjo sutuoktinis nebuvo apdraustas laikotarpiu, kai pensijos gavėjas buvo nuo 15 iki 65 metų amžiaus.

15 Pagal 1985 m. balandžio 1 d. galiojusios redakcijos AOW 45 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį tam tikrais atvejais ir sąlygomis bei laikydamiesi administraciniame teisės akte nustatytino tarifo apdrausti asmenys ir buvę apdrausti asmenys turi teisę mokėti įmokas už laikotarpį nuo 15 iki 65 metų amžiaus, kai jie nėra ar nebuvo apdrausti.

16 Remiantis 1990 m. sausio 1 d. galiojusia tos pačios nuostatos redakcija, tam tikrais atvejais ir sąlygomis, laikydamiesi administraciniame teisės akte arba pagal šį aktą nustatytino tarifo, apdrausti asmenys ir buvę apdrausti asmenys gali savanoriškai apsidrausti tais laikotarpiais, kai jie buvo nuo 15 iki 65 metų amžiaus, kuriais jie nėra ar nebuvo apdrausti.

AKW

17 1962 m. balandžio 26 d. *Algemene Kinderbijslagwet* (Bendrasis išmokų šeimai įstatymas) (*Stb.*, 1962, Nr. 160, toliau – AKW) 2 straipsnio ir 3 straipsnio 1 dalies turinys atitinka AOW 2 straipsnio ir 3 straipsnio 1 dalies turinį.

18 Remiantis AKW 6 straipsnio 1 dalies a punktu, pagal šio įstatymo nuostatas apdraustu laikomas asmuo, kuris yra rezidentas.

19 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikomos redakcijos AKW 6a straipsnio b punkte nustatyta, kad, prireikus nukrypstant nuo AKW 6 straipsnio ir juo grindžiamų nuostatų, neapdraustu laikomas asmuo, kuriam dėl tarptautinės organizacijos sutarties ar sprendimo nuostatų taikomi kitos valstybės teisės aktai.

Nutarimas dėl socialiniu draudimu apdraustų asmenų kategorijos išplėtimo ir susiaurinimo

20 Pagrindinėse bylose aptariamu laikotarpiu, remiantis AOW 6 straipsnio 3 dalimi ir AKW 6 straipsnio 3 dalimi, buvo priimtos kelios vėlesnės *Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen* (Nutarimas dėl socialiniu draudimu apdraustų asmenų kategorijos išplėtimo ir susiaurinimo) redakcijos. Taigi pagrindinėje byloje nagrinėjamoms aplinkybėms taikytini 1976 m. spalio 19 d. nutarimas (*Stb.*, Nr. 557, toliau – 1976 m. BUB), 1989 m. gegužės 3 d. nutarimas (*Stb.*, Nr. 164, toliau – 1989 m. BUB) ir 1998 m. gruodžio 24 d. nutarimas (*Stb.*, Nr. 746, toliau – 1999 m. BUB).

21 Remiantis 1976 m. BUB 2 straipsnio 1 dalies a punktu, „apdraustu“ asmeniu, kaip tai suprantama, be kita ko, pagal AOW, nelaikomas rezidentas, kuris dirba pagal darbo sutartį kitur nei Nyderlanduose ir dėl šios veiklos apdraudžiamas pagal darbo vietos valstybėje taikomus teisės aktus dėl senatvės išmokų ir išmokų mirties atveju bei išmokų šeimai.

22 1976 m. BUB buvo pakeistas 1989 m. BUB; nuo 1989 m. liepos 1 d. iki 1992 m. sausio 1 d. galiojusios jo redakcijos 10 straipsnio 1 dalyje buvo numatyta, kad „socialiniu draudimu nedraudžiamas rezidentas, kuris dirba tik kitose šalyse, o ne Nyderlanduose“. Nuo 1992 m. sausio 1 d. iki 1997 m. sausio 1 d. toje pačioje 1989 m. BUB nuostatoje buvo nurodyta, kad „socialiniu draudimu nedraudžiamas rezidentas, kuris nepertraukiamai bent tris mėnesius dirba tik kitose šalyse, o ne Nyderlanduose“. Remiantis nuo 1997 m. sausio 1 d. iki 1999 m. sausio 1 d. galiojusia redakcija, 1989 m. BUB 10 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta, kad „socialiniu draudimu nedraudžiamas rezidentas, kuris nepertraukiamai bent tris mėnesius dirba tik kitose šalyse, o ne Nyderlanduose, išskyrus atvejus, kai ši darbinė veikla vykdoma pagal darbo santykius su Nyderlanduose gyvenančiu arba įsisteigusiu darbdaviu“.

23 Nuo 1999 m. sausio mėn. 1 d. 1989 m. BUB buvo pakeistas 1999 m. BUB. Pastarojo nutarimo 12 straipsnyje numatyta, kad „socialiniu draudimu nedraudžiamas asmuo, kuris gyvena Nyderlanduose ir nepertraukiamai bent tris mėnesius dirba tik kitose šalyse, o ne Nyderlanduose, išskyrus atvejus, kai ši darbinė veikla vykdoma tik pagal darbo santykius su Nyderlanduose gyvenančiu arba įsisteigusiu darbdaviu“.

24 Tiek 1989 m. BUB, tiek 1999 m. BUB, atitinkamai 25 ir 24 straipsniuose, buvo nustatyta išlyga, pagal kurią SVB, remdamasi 1989 m. BUB, turi teisę tam tikrais atvejais nukrypti nuo kitų šio nutarimo nuostatų, kad ištaisytų itin neteisingus sprendimus, kurie gali būti priimti dėl pagal šį nutarimą nustatytos pareigos būti apdraustam arba šios pareigos netaikymo; arba pagal 1999 m. BUB – netaikyti šio nutarimo straipsnių ar nuo jų nukrypti tiek, kiek taikymas atsižvelgiant į interesą išplėsti ir apriboti apdraustų asmenų ratą lemia itin neteisingus sprendimus, priimamus tik dėl pagal antrąjį nutarimą nustatytos pareigos būti apdraustam arba šios pareigos netaikymo.

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

25 Visi atsakovai pagrindinėje byloje yra Nyderlandų piliečiai ir gyvena Nyderlanduose.

Byla C-95/18

26 1970 m. H. D. Giesen sutuoktinė dirbo Vokietijoje, ir nuo 1988 m. gegužės 19 d. iki 1993 m. gegužės 12 d. ji, kaip „geringfügig Beschäftigte“ („nepilną darbo laiką dirbanti ir mažą darbo užmokestį gaunanti darbuotoja“), vėl dirbo Vokietijoje. Ji pagal pagalbinio darbo sutartį dirbo, be kita ko, pardavėja drabužių parduotuvėje nustatytą valandų skaičių, kuris neviršijo dvi ar tris dienas per mėnesį.

27 2006 m. rugsėjo 22 d. H. D. Giesen pateikė prašymą AOW nustatytai senatvės pensijai ir partnerės priedui gauti, o 2007 m. spalio 3 d. sprendimu SVB prašymą patenkino. Vis dėlto partneriui mokėtinas priedas buvo sumažintas 16 % dėl to, kad darbo Vokietijoje laikotarpiu H. D. Giesen sutuoktinė nebuvo apdrausta Nyderlandų socialiniu draudimu. H. D. Giesen pateikė skundą dėl šio sprendimo, kuriuo buvo sumažintas minėtas priedas. 2008 m. gegužės 20 d. sprendimu šis skundas buvo pripažintas nepagrįstu.

28 2008 m. spalio 13 d. sprendimu *Rechtbank Roermond* (Rurmondo apylinkės teismas, Nyderlandai) pripažino dėl minėto sprendimo H. D. Giesen pateiktą ieškinį nepagrįstu.

29 Nuo 1972 m. birželio 25 d. iki liepos 24 d. ir nuo 1990 m. sausio 1 d. iki 1994 m. gruodžio 31 d. F. van den Berg dirbo Vokietijoje. Jo pajamos buvo per mažos, kad galėtų būti laikomas asmeniu, privalančiu mokėti draudimo įmokas Vokietijoje. 2008 m. sausio 17 d. F. van den Berg pateikė prašymą AOW nustatytai senatvės pensijai gauti. 2008 m. rugpjūčio 1 d. sprendimu SVB jam skyrė šią pensiją, bet ją sumažino 14 %, nes F. van den Berg ilgiau nei septynerius metus buvo neapdraustas Nyderlanduose. 2008 m. lapkričio 25 d. sprendimu skundas pripažintas iš dalies pagrįstu ir nustatyta, kad pensija sumažinama 10 %.

30 2009 m. spalio 19 d. sprendimu *Rechtbank Maastricht* (Mastrichto apylinkės teismas, Nyderlandai) pripažino ieškinį dėl 2008 m. lapkričio 25 d. sprendimo nepagrįstu.

Byla C-96/18

31 C. E. Franzen Nyderlanduose pagal AKW gavo išmokas šeimai už 1995 m. gimusią dukrą, kurią augino viena. 2002 m. lapkričio mėn. C. E. Franzen pranešė SVB, kad nuo 2001 m. sausio 1 d. Vokietijoje ji dirbo kirpėja 20 valandų per savaitę. Kadangi iš šios veiklos C. E. Franzen gavo nedideles pajamas, pagal privalomojo socialinio draudimo sistemą ji buvo apdrausta tik *Unfallversicherung* (draudimas nuo nelaimingų atsitikimų darbe) ir neturėjo galimybės būti apdrausta pagal jokią kitą Vokietijos socialinės apsaugos sistemą. 2003 m. vasario 25 d. sprendimu SVB nuo 2002 m. spalio 1 d. nutraukė išmokų šeimai mokėjimą.

32 2003 m. rugsėjo 21 d. laišku C. E. Franzen, remdamasi 1999 m. BUB 24 straipsniu, paprašė ją apdrausti socialinio draudimu. 2004 m. kovo 15 d. sprendimu SVB atmetė šį prašymą dėl to, kad C. E. Franzen nebuvo apdrausta nei pagal Sąjungos teisę, nei pagal Nyderlandų teisės nuostatas. Tačiau pranešdama apie 2004 m. kovo 15 d. sprendimą SVB pasiūlė C. E. Franzen kreiptis į kompetentingą Vokietijos instituciją, kad ši pagal Reglamento Nr. 1408/71 17 straipsnį taikytų tik Nyderlandų teisės aktus. C. E. Franzen nesureagavo į šį pasiūlymą.

33 2006 m. sausio 30 d. C. E. Franzen pateikė naują prašymą skirti išmokas šeimai, jį 2006 m. kovo 27 d. sprendimu SVB tenkino nuo 2006 m. pirmojo ketvirčio.

34 2007 m. birželio 5 d. laišku C. E. Franzen paprašė skirti jai išmokas šeimai nuo 2002 m. ketvirtojo ketvirčio. 2007 m. liepos 5 d. sprendimu SVB nustatė, kad nuo 2006 m. pirmojo ketvirčio C. E. Franzen nebeturi teisės gauti išmokų šeimai, bet nusprendė nepagrįstai sumokėtos sumos nesusigrąžinti. Dėl 2007 m. liepos 5 d. sprendimo C. E. Franzen pateiktas skundas 2007 m. lapkričio 16 d. sprendimu pripažintas nepagrįstu, o jos 2007 m. birželio 5 d. prašymas persvarstyti sprendimą buvo atmestas.

35 2008 m. vasario 6 d., nors C. E. Franzen ieškinys dėl pastarojo sprendimo atmesti skundą dar buvo nagrinėjamas *Rechtbank Maastricht* (Mastrichto apylinkės teismas, Nyderlandai), SVB priėmė naują sprendimą, kuriuo pakeisti 2007 m. lapkričio 16 d. sprendimo motyvai ir nurodyta, jog prašymai skirti išmokas šeimai buvo atmesti dėl to, kad pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalį C. E. Franzen taikomi tik Vokietijos teisės aktai, todėl Nyderlandų socialinis draudimas netaikomas.

36 2008 m. rugpjūčio 5 d. sprendimu *Rechtbank Maastricht* (Mastrichto apylinkės teismas) pripažino, kad C. E. Franzen pateikti ieškiniai dėl 2007 m. lapkričio 16 d. ir 2008 m. vasario 6 d. SVB sprendimų yra nepagrįsti.

Bendros pastabos dėl visų trijų bylų

37 F. van den Berg, H. D. Giesen ir C. E. Franzen pateikė apeliacinius skundus atitinkamai dėl *Rechtbank Maastricht* (Mastrichto apylinkės teismas) ir *Rechtbank Roermond* (Rurmondo apylinkės teismas) sprendimų *Centrale Raad van Beroep* (Apeliacinis teismas, nagrinėjantis socialinės apsaugos bylas, Nyderlandai). Šis teismas nusprendė sustabdyti bylų nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus dėl Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio ir SESV 45 ir 48 straipsnių išaiškinimo, kad būtų galima patikrinti, ar pagal Sąjungos teisę draudžiama F. van den Berg, H. D. Giesen ir C. E. Franzen netaikyti Nyderlandų socialinės apsaugos sistemos už šioje byloje nagrinėjamus laikotarpius.

38 2015 m. balandžio 23 d. Sprendimu *Franzen ir kt.* (C-382/13, EU:C:2015:261) Teisingumo Teismas teisingai nusprendė, kad Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies a punktas kartu su šio straipsnio 1 dalimi turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, nedraudžiama darbuotojui migrantui, kuriam taikomi darbo vietos valstybės narės teisės aktai, pagal gyvenamosios vietos valstybės nacionalinės teisės aktus gauti pastarojoje valstybėje išmokas, susijusias su senatvės draudimo sistema, ir išmokas šeimai.

39 2016 m. birželio 6 d. *Centrale Raad van Beroep* (Apeliacinis teismas, nagrinėjantis socialinės apsaugos bylas) priėmė du sprendimus – vieną dėl F. van den Berg ir H. D. Giesen, o kitą dėl C. E. Franzen; remdamasis 2015 m. balandžio 23 d. Sprendimu *Franzen ir kt.* (C-382/13, EU:C:2015:261) jis nusprendė, kad tokiais atvejais, kaip F. van den Berg, H. D. Giesen ir C. E. Franzen atvejai, vienos valstybės narės socialinės apsaugos teisės aktų taikymo principo, kylančio iš Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 13 straipsnio, išimtis gali būti priimtina. Taigi šis teismas, siekdamas išvengti AOW 6a straipsnio b punkto ir AKW 6a straipsnio b punkto taikymo, taikė 1989 m. BUB 25 straipsnyje ir 1999 m. BUB 24 straipsnyje numatytas pernelyg didelės naštos išlygas ir abiejose bylose patenkino ieškovų reikalavimus.

40 Dėl *Centrale Raad van Beroep* (Apeliacinis teismas, nagrinėjantis socialinės apsaugos bylas) sprendimų SVB pateikė kasacinį skundą *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pagrindinėse bylose.

41 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad, remiantis 2015 m. balandžio 23 d. Sprendimu *Franzen ir kt.* (C-382/13, EU:C:2015:261), neįmanoma neabejotinai atsakyti į klausimą, ar tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėse bylose, pagal Sąjungos teisę ne tik leidžiama, bet ir reikalaujama, kad būtų netaikoma nacionalinė teisė, kurioje numatyta, kad Nyderlandų rezidentas nėra draudžiamas šios valstybės narės socialiniu draudimu, jei dirba kitoje valstybėje narėje ir pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnį jam taikomi pastarosios valstybės socialinės apsaugos teisės aktai.

42 Šiomis aplinkybėmis *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) nusprendė sustabdyti bylų C-95/18 ir C-96/18 nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

– Byloje C-95/18:

„1. a) Ar SESV 45 ir 48 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad tokiais atvejais, kaip nagrinėjami šioje byloje, pagal šias nuostatas draudžiama tokia nacionalinė nuostata, kaip AOW 6a straipsnio b punktas? Ši nuostata reiškia, kad Nyderlandų rezidentas nėra draudžiamas šios gyvenamosios vietos valstybės socialiniu draudimu, jeigu dirba kitoje valstybėje narėje ir pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnį jam taikomi darbo vietos valstybės socialinės apsaugos teisės aktai. Nagrinėjamiems atvejams būdinga tai, kad pagal darbo vietos valstybės teisės aktus atitinkami asmenys neturi teisės į senatvės pensiją dėl ribotos jų darbo toje valstybėje apimties.

b) Ar atsakant į 1a klausimą svarbu tai, kad gyvenamosios vietos valstybės, kuri pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnį nėra kompetentinga valstybė, rezidentas neprivalo mokėti šios gyvenamosios vietos valstybės socialinio draudimo įmokų? Laikotarpiais, kai toks rezidentas dirba kitoje valstybėje narėje, [pagal 13 straipsnį] jis priklauso tik darbo vietos valstybės socialinės apsaugos sistemai, o tokiu atveju pagal Nyderlandų nacionalinės teisės aktus taip pat nenumatyta pareigos mokėti įmokas.

2. Ar atsakant į 1 klausimą svarbu tai, kad atitinkamiems asmenims buvo galimybė apsidrausti savanoriškuoju draudimu pagal AOW arba paprašyti SVB sudaryti bendrą susitarimą, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 17 straipsnį?

3. Ar pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnį draudžiama, kad tokiam asmeniui, kaip H. D. Giesen sutuoktinė, kuri iki 1989 m. sausio 1 d. remiantis vien nacionalinės teisės aktais buvo apdrausta pagal AOW savo gyvenamosios vietos valstybėje, Nyderlanduose, šio draudimo pagrindu būtų suteikiama teisė į senatvės pensiją, jeigu tai susiję su laikotarpiais, kai pagal minėtą reglamento nuostatą dėl vykdytos darbinės veiklos kitoje valstybėje narėje jai buvo taikomi tos darbo vietos valstybės narės teisės aktai? O gal teisę į pagal AOW skiriamą išmoką reikia laikyti teise gauti išmoką, kuri pagal nacionalinės teisės aktus nepriklauso nuo darbo pagal darbo sutartį arba draudimo sąlygų, kaip tai suprantama pagal [2008 m. gegužės 20 d. Sprendimą *Bosmann* (C-352/06, EU:C:2008:290)], todėl tame sprendime pateikti argumentai gali būti taikomi H. D. Giesen sutuoktinės atveju?“

– Byloje C-96/18:

„1. Ar SESV 45 ir 48 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad tokiu atveju, kaip nagrinėjamas šioje byloje, pagal šias nuostatas draudžiama tokia nacionalinė nuostata, kaip AKW 6a straipsnio b punktas? Ši nuostata reiškia, kad Nyderlandų rezidentas nėra draudžiamas šios gyvenamosios vietos valstybės socialiniu draudimu, jeigu dirba kitoje valstybėje narėje ir pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnį jam taikomi darbo vietos valstybės socialinės apsaugos teisės aktai. Nagrinėjamam atvejui būdinga tai, kad pagal darbo vietos valstybės teisės aktus suinteresuotasis asmuo neturi teisės į vaiko išmoką dėl ribotos jo darbo toje valstybėje apimties.

2. Ar atsakant į 1 klausimą svarbu tai, kad suinteresuotajam asmeniui buvo galimybė paprašyti SVB sudaryti bendrą susitarimą, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 17 straipsnį?“

43 2018 m. kovo 12 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu bylos C-95/18 ir C-96/18 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdomos rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimtas sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumo byloje C-95/18

44 Rašytinėse pastabose F. van den Berg teigia, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje C-95/18 nepriimtinas, nes *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) pateiktas kasacinis skundas gali būti pareikštas tik tiek, kiek jis susijęs su tam tikru skaičiumi nuostatų, kurios nepatenka į AOW 6a straipsnio taikymo sritį. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neturėjo nagrinėti bylos iš esmės, todėl jis neturi jurisdikcijos pateikti Teisingumo Teismui prejudicinių klausimų.

45 Šiuo klausimu reikia priminti, jog tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes turi įvertinti, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl iš principo

Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimu (2018 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Wightman ir kt.*, C-621/18, EU:C:2018:999, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

46 Tuo remiantis reikia daryti išvadą, kad klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinos tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2018 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Wightman ir kt.*, C-621/18, EU:C:2018:999, 27 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

47 Šiuo klausimu iš suformuotos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad per SESV 267 straipsnyje numatytą procedūrą Teisingumo Teismas neturi tikrinti, ar sprendimas, dėl kurio į jį buvo kreiptasi, buvo priimtas laikantis nacionalinės teisės organizavimo ir teismo proceso taisyklių (2015 m. birželio 16 d. Sprendimo *Gauweiler ir kt.*, C-62/14, EU:C:2015:400, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

48 Taigi F. van den Berg argumentų nepakanka šio sprendimo 46 punkte nurodytai svarbos prezumpcijai paneigti. Iš to matyti, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje C-95/18 yra priimtinas.

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų bylose C-95/18 ir C-96/18

49 Pirmuoju ir antruoju klausimais bylose C-95/18 ir C-96/18, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 45 ir 48 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos šioje valstybėje narėje gyvenantis darbuotojas migrantas, kuriam remiantis Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsniu taikomi darbo vietos valstybės narės teisės aktai, nėra draudžiamas šios gyvenamosios vietos valstybės narės socialiniu draudimu, net jei pagal darbo vietos valstybės narės teisės aktus šiam darbuotojui nesuteikiama teisė į senatvės pensiją ar išmokas šeimai.

50 Siekiant atsakyti į šiuos klausimus, reikia priminti, kad, norint užtikrinti laisvą darbuotojų judėjimą Sąjungoje, įtvirtinant vienodo požiūrio į darbuotojus skirtinguose nacionalinės teisės aktuose principą, Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinėje dalyje yra numatyta koordinavimo sistema, susijusi, be kita ko, su įvairiais atvejais teise laisvai judėti besinaudojantiems pagal darbo sutartis ir savarankiškai dirbantiems asmenims taikytino teisės akto ar taikytinų teisės aktų nustatymu. Dėl šios išsamios kolizinių normų sistemos kiekvienos valstybės narės teisės aktų leidėjas iš esmės praranda įgaliojimus savo nuožiūra nustatyti nacionalinės teisės aktų taikymo apimtį ir sąlygas asmenimis, kuriems jie taikomi, ir teritoriją, kurioje galioja nacionalinės teisės nuostatos (2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *de Ruyter*, C-623/13, EU:C:2015:123, 34 ir 35 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

51 Šiuo klausimu Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio, kuriuo numatomos taikytinos teisės nustatymo taisyklės, 1 dalyje nustatyta, kad asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai, todėl, išskyrus 14c ir 14f straipsniuose numatytus atvejus, pašalinama bet kokia galimybė tuo pačiu laikotarpiu taikyti kelis nacionalinės teisės aktus (2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *de Ruyter*, C-623/13, EU:C:2015:123, 36 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

52 Sukonkretinant Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 1 dalyje nurodytą vienos valstybės narės socialinės apsaugos teisės aktų taikymo principą, šio straipsnio 2 dalies a punkte patikslinama, kad vienos valstybės narės teritorijoje pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui taikomi tos valstybės teisės aktai, net jeigu jis gyvena kitos valstybės narės teritorijoje.

53 Vis dėlto šis vienos valstybės narės teisės aktų taikymo principas negali atimti iš valstybės narės, kuri nėra kompetentinga pagal Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinės dalies nuostatas, galimybės tam tikromis sąlygomis skirti išmokas šeimai ar senatvės pensiją darbuotojui migrantui pagal jam taikomą nacionalinę teisę. Iš tiesų Reglamentu Nr. 1408/71 nesiekiama sudaryti kliūčių asmens gyvenamosios vietos valstybei narei pagal savo teisės aktus skirti šiam asmeniui išmokas šeimai ar senatvės pensiją, net jei pagal šio reglamento 13 straipsnio 2 dalies a punktą šiam asmeniui taikomi tos valstybės narės, kurioje jis dirba pagal darbo sutartį, teisės aktai (šiuo klausimu žr. 2015 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Franzen ir kt.*, C-382/13, EU:C:2015:261, 58–61 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

54 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad pagrindinėse bylose pagal taikytinus Nyderlandų teisės aktus nacionalinėje teritorijoje gyvenantis asmuo nėra draudžiamas pagal nacionalinę socialinės apsaugos sistemą, jei dirba kitoje valstybėje narėje. Šiuose teisės aktuose taip pat nenumatyta galimybės neatsižvelgti į šią išimtį, nes pagrindinėse bylose nagrinėjamomis aplinkybėmis negalima remtis 1989 m. BUB ir 1999 m. BUB nustatytomis pernelyg didelės naštos išlygomis. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, asmuo, esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjama šiose bylose, negali pasinaudoti galimybe nukrypti nuo Teisingumo Teismo jurisprudencijoje įtvirtinto vienos valstybės teisės aktų taikymo principo.

55 Šioms aplinkybėms taip pat būdinga tai, kad nagrinėjamu atveju darbuotojai migrantai neturėjo teisės į socialines išmokas pagal darbo vietos valstybės narės, kuri yra kompetentinga pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnį, teisės aktus.

56 Žinoma, remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, visomis SESV nuostatomis laisvo asmenų judėjimo srityje siekiama palengvinti Sąjungos piliečiams bet kokios profesinės veiklos vykdymą Sąjungos teritorijoje ir draudžiamos priemonės, galinčios sudaryti nepalankesnes sąlygas šiems piliečiams, kai jie ketina vykdyti veiklą kitos nei jų kilmės valstybės narės teritorijoje. Vis dėlto pagal Sąjungos pirminę teisę darbuotojui negali būti garantuota, kad jo persikėlimas į kitą nei jo kilmės valstybę narę nepaveiks socialinės apsaugos srities, nes, atsižvelgiant į esančius valstybių narių sistemų ir teisės aktų skirtumus, toks persikėlimas konkrečiu atveju suinteresuotajam asmeniui gali būti mažiau palankus arba nepalankus šiuo aspektu (šiuo klausimu žr. 2017 m. liepos 18 d. Sprendimo *Erzberger*, C-566/15, EU:C:2017:562, 33 ir 34 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

57 Pirma, dėl SESV 45 straipsnio reikia pažymėti, kad net jei pagal jį draudžiama bet kokia nacionalinė priemonė, kuri gali trukdyti Sąjungos piliečiams pasinaudoti pagal šį straipsnį užtikrinta pagrindine judėjimo laisve arba dėl kurių toks naudojimasis tampa mažiau patrauklus, pagal minėtą straipsnį darbuotojui, persikeliančiam į kitą nei jo kilmės valstybę narę, nesuteikiama teisė priimančiojoje valstybėje narėje remtis tokia pačia socialinio draudimo apsauga kaip ir ta, kurią jis turi kilmės valstybėje narėje pagal šios teisės aktus (pagal analogiją žr. 2017 m. liepos 18 d. Sprendimo *Erzberger*, C-566/15, EU:C:2017:562, 33 ir 35 punktus).

58 SESV 45 straipsnis taip pat negali būti aiškinamas taip, kad pagal jį darbuotojui migrantui suteikiama teisė gyvenamosios vietos valstybėje narėje remtis tokia pačia socialinio draudimo sistema kaip ir šioje valstybėje narėje, kai jis dirba kitoje valstybėje narėje ir negali pasinaudoti tokiu draudimu, remdamasis pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnį kompetentingos valstybės narės nuostatomis.

59 Antra, dėl SESV 48 straipsnio, kuriame numatyta valstybių narių teisės aktų koordinavimo sistema, o ne jų derinimas, reikia pažymėti, kad ši nuostata neturi įtakos materialiems ir procedūriniams atskirų valstybių narių socialinės apsaugos sistemų skirtumams ir dėl to pagal jas apdraustų asmenų teisėms, o kiekviena valstybė narė išlieka kompetentinga pagal Sąjungos teisę savo teisės aktuose nustatyti socialinės apsaugos sistemos išmokų skyrimo sąlygas (2012 m. birželio 12 d. Sprendimo *Hudzinski ir Wawrzyniak*, C-611/10 ir C-612/10, EU:C:2012:339, 42 punktas).

60 Vis dėlto aiškinant SESV 48 straipsnį taip, kad pagal jį nekompetentinga valstybė narė įpareigojama suteikti socialinį draudimą darbuotojui migrantui, dirbančiam pagal darbo sutartį kitoje valstybėje narėje, tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, kiltų klausimas dėl socialinės apsaugos srityje taikomų valstybių narių teisės aktų koordinavimo sistemos, kuri sukonkretinama pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnyje numatytą vienos valstybės narės teisės aktų taikymo principą.

61 Iš tiesų toks aiškinimas galėtų pažeisti SESV įdiegtą pusiausvyrą, nes tokia pareiga tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, galėtų lemti, kad būtų taikoma tik valstybės narės, kuri siūlo pasinaudoti palankesniu socialiniu draudimu, teisė. Tačiau toks taikymo kriterijus yra labai sudėtingas, atsižvelgiant į įvairias potencialias išmokas, patenkančias į skirtingas Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnio 1 dalyje išvardytas socialinės apsaugos sritis.

62 Be to, toks sprendimas galėtų kelti grėsmę valstybės narės, kuri siūlo pasinaudoti palankesniu socialiniu draudimu, socialinės apsaugos sistemos finansinei pusiausvyrai.

63 Iš prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo informacijos, nurodytos šiuose prašymuose, matyti, kad darbuotojų migrantų – šalių pagrindinėse bylose – neapdraudimas socialiniu draudimu laikotarpiais, kai jie dirbo kitoje nei jų gyvenamosios vietos valstybėje narėje, yra kildinamas tik iš valstybės narės, kuri yra kompetentinga pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnį, teisės aktų taikymo. Tačiau nacionalinės socialinės apsaugos teisės aktų turinys nėra suderintas nei pagal SESV, nei pagal Reglamento Nr. 1408/71 nuostatas.

64 Taigi SESV 45 ir 48 straipsniai negali būti aiškinami taip, kad tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėse bylose, gyvenamosios vietos valstybė narė privalo darbuotojui migrantui skirti socialines išmokas, jeigu jis neturi teisės į tokias išmokas pagal darbo vietos valstybės narės, kuri yra kompetentinga pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnį, teisės aktus.

65 Vis dėlto reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 1408/71 17 straipsnį dvi valstybės narės bendru sutarimu atskiroms asmenų grupėms ar atskiriems asmenims gali nustatyti tik vienos valstybės narės teisės aktų taikymo principo išimtis. Ši galimybė visų pirma nurodoma tuomet, kai, kaip ir šalių pagrindinėse bylose atveju, pagal darbo vietos valstybės narės teisę darbuotojui migrantui nesuteikiama teisė į senatvės pensiją ar išmokas šeimai, nors jis būtų galėjęs pasinaudoti tokia teise, jei nebūtų įdarbintas savo gyvenamosios vietos valstybėje narėje.

66 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad SESV 45 ir 48 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos šioje valstybėje narėje gyvenantis darbuotojas migrantas, kuriam remiantis Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsniu taikomi darbo vietos valstybės narės teisės aktai, nėra draudžiamas šios gyvenamosios vietos valstybės narės socialiniu draudimu, net jei pagal darbo vietos valstybės narės teisės aktus šiam darbuotojui nesuteikiama teisė į senatvės pensiją ar išmokas šeimai.

Dėl trečiojo klausimo byloje C-95/18

67 Trečiuoju klausimu byloje C-95/18 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama, jog valstybė narė, kurios teritorijoje gyvena darbuotojas migrantas ir kuri nėra kompetentinga pagal šį straipsnį, teisės į senatvės pensiją suteikimą šiam darbuotojui migrantui susietų su pareiga turėti draudimą, pagal kurį reikia mokėti privalomas įmokas.

68 Šiuo klausimu reikia priminti, kad nors pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies a punktą pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui taikomi tos valstybės teisės aktai, kurioje jis dirba, net jeigu gyvena kitos valstybės narės teritorijoje, vis dėlto šiuo reglamentu nesiekiama sudaryti kliūčių

gyvenamosios vietos valstybei pagal savo teisės aktus skirti tokiam asmeniui tokią socialinę išmoką, kaip senatvės pensiją (šiuo klausimu žr. 2008 m. gegužės 20 d. Sprendimo *Bosmann*, C-352/06, EU:C:2008:290, 31 punktą).

69 2008 m. gegužės 20 d. Sprendime *Bosmann* (C-352/06, EU:C:2008:290, 32 punktas) Teisingumo Teismas, darydamas nuorodą į 1986 m. birželio 12 d. Sprendimą *Ten Holder* (302/84, EU:C:1986:242) ir 1986 m. liepos 10 d. Sprendimą *Luijten* (60/85, EU:C:1986:307), patikslino, kad šie sprendimai, skaitomi atsižvelgiant į jų specifines ir nuo pagrindinės bylos besiskiriančias aplinkybes, negali būti pagrindas pripažinti, kad valstybė narė, kuri nėra kompetentinga valstybė ir kuri teisės į išmoką šeimai nesusieja su darbo ar draudimo sąlygomis, gali skirti tokią išmoką jos teritorijoje gyvenančiam asmeniui, nes tokios išmokos skyrimo galimybė iš tikrųjų išplaukia iš jos teisės aktų.

70 Vis dėlto manydamas, kad pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnį nekompetentinga valstybė narė negali teisės į išmoką šeimai susieti su draudimo sąlyga, Teisingumo Teismas tik paaiškino vienos valstybės teisės aktų taikymo principą, kuris taikomas pagal darbo sutartį dirbantiems darbuotojams migrantams. Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies a punkte numatyta, kad valstybės narės teritorijoje pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui taikomi tos valstybės teisės aktai, net jeigu jis gyvena kitos valstybės narės teritorijoje. Iš to matyti, kad pagal vienos valstybės narės teisės aktų taikymo principą valstybė narė, kurioje gyvena darbuotojas migrantas, negali nustatyti šio darbuotojo draudimo pareigos, nepažeisdama SESV 48 straipsnyje numatytos koordinavimo sistemos.

71 Tokia draudimo pareiga, susijusi su pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnį nekompetentingos valstybės narės nustatytų įmokų mokėjimu, galėtų atsirasti darbuotojui migrantui, kuris turėtų mokėti įmokas dviem skirtingoms valstybių narių socialinės apsaugos sistemoms, o tai prieštarautų vienos valstybės narės teisės aktų taikymo principui, kurį norėjo nustatyti Sąjungos teisės aktų leidėjas.

72 Vis dėlto tai, kad pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnį nekompetentinga valstybė narė negali teisės į išmoką šeimai susieti su draudimo sąlyga, negali būti suprantama taip, kad šioje valstybėje narėje yra draudžiamas bet koks darbuotojo migranto dalyvavimas socialinės apsaugos sistemoje. Iš tiesų gyvenamosios vietos valstybė narė, remdamasi kitokiu nei darbo arba draudimo sąlygos sąsajos kriterijumi, gali skirti socialines išmokas, būtent senatvės išmokas, jos teritorijoje gyvenančiam asmeniui, jeigu tokio skyrimo galimybė iš tikrųjų išplaukia iš jos teisės aktų.

73 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-95/18 matyti, kad, remiantis pagrindinėje byloje nagrinėjamu laikotarpiu taikytina nacionaline teise, H. D. Giesen sutuoktinė, kaip šiuo laikotarpiu Nyderlanduose gyvenanti rezidentė, buvo apdrausta pagal AOW. Taigi šiame teisės akte nustatytas sąsajos kriterijus buvo darbuotojo migranto gyvenamoji vieta.

74 Vis dėlto per teismo posėdį Nyderlandų vyriausybė nurodė, kad įmokų mokėjimas buvo būtinas siekiant gauti senatvės išmokas ir kad tuo momentu, kai klostėsi pagrindinės bylos C-95/18 faktinės aplinkybės, siekiant gauti tokias išmokas nepakako vienintelės gyvenamosios vietos sąlygos. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar byloje C-95/18 nagrinėjamų faktinių aplinkybių atsiradimo momentu H. D. Giesen sutuoktinė turėjo teisę į senatvės išmokas, nepaisant pareigos mokėti įmokas.

75 Be to, reikia patikslinti, kad iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog SESV 45 ir 48 straipsniais, kaip ir jiems įgyvendinti priimtu Reglamentu Nr. 1408/71, pirmiausia siekiama išvengti, kad darbuotojas, kuris, pasinaudodamas laisvo judėjimo teise, dirbo daugiau nei vienoje valstybėje narėje, be objektyvaus pateisinimo būtų vertinamas mažiau palankiai nei darbuotojas, kuris visą laiką dirbo vienoje valstybėje narėje (2012 m. birželio 12 d. Sprendimo *Hudzinski ir Wawrzyniak*, C-611/10 ir C-612/10, EU:C:2012:339, 80 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

76 Vis dėlto taip būtų tuo atveju, jei dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų teisės aktų darbuotojo padėtis taptų mažiau palanki, palyginti su tų, kurie visą veiklą vykdo valstybėje narėje, kur šie aktai taikomi, ir jeigu pagal šiuos teisės aktus šis darbuotojas įpareigojamas mokėti socialinio draudimo įmokas, kurios prarandamos, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

77 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama, jog valstybė narė, kurios teritorijoje gyvena darbuotojas migrantas ir kuri nėra kompetentinga pagal šį straipsnį, teisės į senatvės pensiją suteikimą šiam darbuotojui migrantui susietų su pareiga turėti draudimą, pagal kurį reikia mokėti privalomas įmokas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

78 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. **SESV 45 ir 48 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos šioje valstybėje narėje gyvenantis darbuotojas migrantas, kuriam, remiantis 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97, su pakeitimais, padarytais 2006 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1992/2006, 13 straipsniu, taikomi darbo vietos valstybės narės teisės aktai, nėra draudžiamas šios gyvenamosios vietos valstybės narės socialiniu draudimu, net jei pagal darbo vietos valstybės narės teisės aktus šiam darbuotojui nesuteikiama teisė į senatvės pensiją ar išmokas šeimai.**

2. **Reglamento Nr. 1408/71, iš dalies pakeisto ir atnaujinto Reglamentu Nr. 118/97, su pakeitimais, padarytais Reglamentu Nr. 1992/2006, 13 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama, jog valstybė narė, kurios teritorijoje gyvena darbuotojas migrantas ir kuri nėra kompetentinga pagal šį straipsnį, teisės į senatvės pensiją suteikimą šiam darbuotojui migrantui susietų su pareiga turėti draudimą, pagal kurį reikia mokėti privalomas įmokas.**

Parašai.